

Milena Wrońska, Agnieszka Mroziak

Innowacja pedagogiczna "W krainie głosek i liter – przygotowanie do nauki czytania i pisanania metodą glottodydaktyki"

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 4,
67-73

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Milena Wrońska
Agnieszka Mrozik
Przedszkole „Klub Kubusia Puchatka” w Częstochowie

INNOWACJA PEDAGOGICZNA „W KRAINIE GŁOSEK I LITER – PRZYGOTOWANIE DO NAUKI CZYTANIA I PISANIA METODĄ GLOTTODYDAKTYKI”

Poniższa innowacja pedagogiczna została opracowana w 2009 roku i zrealizowana w roku szkolnym 2009/2010 w Przedszkolu „Klub Kubusia Puchatka” przy ul. Średniej 29 w Częstochowie. Jej projekt zgłoszono do Delegatury Kuratorium Oświaty w Częstochowie. Po przeprowadzeniu innowacji dokonano jej ewaluacji. Wysokie efekty podjętych oddziaływań sprawiły, że metoda glottodydaktyczna weszła na stałe do codziennej praktyki w naszym przedszkolu. Poniżej przedstawiono autorski projekt naszej innowacji:

WSTĘP

Jako nauczycielki wychowania przedszkolnego chętnie uczestniczymy w warsztatach, szkoleniach i konferencjach przybliżających nauczycielom najnowsze wyniki badań naukowych z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Chcąc pobudzać wszechstronny rozwój naszych podopiecznych wciąż poszukujemy nowych metod i form pracy z dzieckiem.

Do napisania innowacji pedagogicznej „W krainie głosek i liter – przygotowanie do nauki czytania i pisanie metodą glottodydaktyczną” skłoniły nas nasze „spotkania z glottodydaktyką”.

Z metodą tą zetknęliśmy się po raz pierwszy, pracując w różnych placówkach wychowania przedszkolnego. Mogłyśmy tam obserwować zajęcia glottodydaktyczne, wymienić uwagi z pedagogami – glottodydaktykami, a co najważniejsze – obiektywnie ocenić skuteczność tychże oddziaływań. Zachęczone doświadczeniami innych nauczycieli wzięłyśmy udział w Letniej Szkole Glottodydaktyki prowadzonej przez twórcę metody B. Rocławskiego. Uzyskałyśmy w ten sposób niezbędną wiedzę i umiejętności do samodzielnego posługiwania się tą metodą w swojej pracy pedagogicznej oraz stosowne licencje.

Obserwując łatwość, z jaką dzieci biorące udział w zajęciach glottodydaktycznych odnajdują się w świecie głosek i liter uznaliśmy, że metoda ta jest bardziej efektywna w porównaniu z dotychczas stosowanymi w naszym przedszkolu. Doszliśmy do wniosku, iż zastosowanie tej metody w procesie dydaktycznym poprawiłoby znacznie jakość pracy naszej placówki.

OPIS ZASAD INNOWACJI

1. Czym jest glottodydaktyka?

Glottodydaktyka to metoda nauki czytania i pisania autorstwa B. Rocławskiego, oparta na założeniu, iż przygotowanie dzieci do nauki czytania i pisania powinno rozpoczynać się już w trzecim roku życia. Przygotowanie to polega na rozwijaniu poprzez odpowiednie zabawy i ćwiczenia analizatora słuchowego i wzrokowego. Stopniowo zabawom tym zaczyna towarzyszyć bierne poznawanie liter. Dzieci poznają litery w trakcie obcowania z całym alfabetem. Od początku mają one kontakt z literami małymi, wielkimi, pisanymi i drukowanymi. W zabawach wykorzystywane są specjalne klocki do nauki czytania i pisania (klocki Logo). W metodzie tej dąży się do tego, by dziecko szybko rozpoznawało grupy literowe, a następnie globalnie rozpoznawało krótkie, a potem coraz dłuższe wyrazy. Nauka czytania odbywa się za pomocą techniki „ślizgania się” z litery na literę.

W początkowym okresie nauki pisania liter i wyrazów nie używa się liniatury. Dzieci uczą się poprawnego kreślenia i łączenia liter pogrupowanych według podobieństwa drogi ich kreślenia i sposobu ich łączenia. Oczywiście w okresie przygotowawczym do nauki czytania i pisania istotne jest także pobudzanie rozwoju dziecka w zakresie orientacji przestrzennej, orientacji w schemacie ciała oraz sprawności manipulacyjnej.

Glottodydaktyka pomaga dziecku odnaleźć się w dwóch światach: w świecie liter i w świecie glosek.

W metodzie glottodydaktycznej maksymalnie wydłuża się czas przygotowania do nauki czytania i pisania, dzięki czemu okres, w którym dziecko przechodzi już do samej nauki tych umiejętności jest skrócony, gdyż przychodzi ona dziecku w sposób bardzo naturalny i bezproblemowy.

Glottodydaktyka jest zatem stosunkowo innowacyjną metodą przygotowania do nauki czytania i pisania oraz nauki tychże umiejętności w porównaniu z metodami tradycyjnymi, powszechnie stosowanymi na etapie edukacji przedszkolnej.

2. Cel główny innowacji:

Ulepszenie i podniesienie efektywności pracy dydaktycznej przedszkola w zakresie przygotowania dzieci do nauki czytania i pisania; zmodyfikowanie oddziaływań dydaktycznych w ślad za ewoluującą myślą pedagogiczną.

3. Zasady innowacji:

- Miejsce realizacji innowacji: Przedszkole „Klub Kubusia Puchatka” przy ul. Średniej 29 w Częstochowie.
- Zasięg innowacji: grupa dzieci trzyletnich oraz grupa dzieci czteroletnich.
- Czas trwania innowacji: jeden rok szkolny (2009/2010).
- Rodzaj innowacji: innowacja metodyczna o charakterze odtwórczym; polega na wdrożeniu rozwiązań opracowanych przez B. Rocławskiego, opublikowanych w książce „Nauka czytania i pisania”, Wydawnictwo Glottispol, Gdańsk 1998.

- Nauczyciele biorący udział w innowacji: mgr M. Wrońska, mgr A. Mroziak.
- Koszty innowacji: brak; pomoce glottodydaktyczne zostały już zakupione przez dyrekcję placówki. Innowacja nie wymaga nakładów finansowych ze strony Urzędu Miasta.
- Zajęcia glottodydaktyczne będą zintegrowane z codziennymi zajęciami dydaktycznymi prowadzonymi w ww. grupach wiekowych.

4. Cele szczegółowe i oczekiwane efekty:

Cele szczegółowe i oczekiwane efekty wyprowadzono na podstawie Programu zawartego w publikacji „Nauka czytania i pisanie” autorstwa B. Rocławskiego, Wydawnictwo Glottispol, Gdańsk 1998. Program ten przyjęto jako podstawę niniejszej innowacji.

Grupa trzylatków		
Lp.	Cele szczegółowe	Oczekiwane efekty
1.	Semestr I	
	Rozpoznanie przez nauczyciela u każdego dziecka stanu sprawności komunikowania się, stanu percepcji wzrokowej, stanu wierności i zakresu pamięci jednostek językowych odbieranych słuchem i wzrokiem, stan syntezy i analizy słuchowej i wzrokowej, stan sprawności manualnej, stanu rozwoju społeczno-emojonalnego, stanu rozbudzenia poznawczego.	-
2.	Doskonalenie w każdej dogodnej sytuacji sprawności komunikowania się, ze szczególnym zwróceniem uwagi na postać ortofoniczną używanych przez dziecko wyrazów.	Dziecko mówi coraz sprawniej i wyraźniej, poprawniej pod względem ortofonicznym.
3.	Semestr II	
	Usprawnienie analizatora słuchowego w zakresie syntezy i analizy sylabowej, zaczynając od wyrazów 2- i 3-sylabowych.	Dziecko słuchowo syntetyzuje i analizuje wyrazy 2- i 3- sylabowe.
4.	Usprawnienie analizatora słuchowego w zakresie syntezy morfemowej, logatomowej i logatomowo-fonemowej z wykorzystaniem rozsypanek obrazkowych sylabowych i logatomowo-fonemowych.	Dziecko dokonuje słuchowej syntezy morfemowej, logatomowej i logatomowo-fonemowej z wykorzystaniem rozsypanek obrazkowych sylabowych i logatomowo-fonemowych.
5.	Bierne poznanie liter poprzez zabawy konstrukcyjne z wykorzystaniem klocków LOGO.	Dziecko wie, czym są litery.
6.	Rozwijanie pamięci fonetycznej i wzrokowej z wykorzystaniem sylab, samogłosek ustnych i niektórych spółgłosek oraz liter o prostej budowie graficznej.	Dziecko rozpoznaje niektóre litery i sylaby; potrafi porównywać litery.

7.	Próby właściwego posługiwania się przyborymi do rysowania i pisania.	Dziecko poprawnie chwytą przybory do pisania.
8.	Próby wskazywania lewej i prawej strony swego ciała oraz pokazywania lewej i prawej ręki.	Dziecko próbuje wskazywać lewą i prawą stronę swego ciała oraz pokazywać lewą i prawą rękę.

Grupa czterolatek		
Lp.	Cele szczegółowe	Oczekiwane efekty
1.	Semestr I	
	Wyrobienie umiejętności powtarzania po śladzie pojedynczych głosek oraz wydłużania głosek trwałych w wyrazach 2- i 3-fonemowych.	Dziecko poprawnie powtarza po śladzie pojedyncze głoski oraz wydłuża głoski trwale w wyrazach 2- i 3-fonemowych.
2.	Usprawnienie analizatora słuchowego w zakresie syntezy i analizy sylabowej z utrudnieniami, a także w zakresie syntezy logatomowo-fonemowej oraz syntezy fonemowo-logotomowej.	Dziecko dokonuje poprawnej syntezy i analizy sylabowej wyrazów 4- i 5-sylabowych. Dziecko dokonuje poprawnej syntezy i analizy sylabowej z utrudnieniami wyrazów 2-3-sylabowych. Dziecko dokonuje poprawnej syntezy logatomowo-fonemowej. Dziecko podejmuje próby syntezy fonemowo-logotomowej.
3.	Poznanie linearnej budowy wyrazów.	Dziecko wskazuje sylaby w rozsypankach sylabowych od strony lewej do prawej.
4.	Semestr II	
	Zapoznanie z obrazem układu artykulatorów podczas głosowania.	Dziecko „odczytuje” z ust głoski i proste wyrazy podawane bez udziału głosu.
5.	Rozwijanie umiejętności porównywania, rozpoznawania i identyfikowania pojedynczych liter oraz sylab dwuliterowych.	Dziecko porównuje, rozpoznaje i identyfikuje pojedyncze litery i sylaby dwuliterowe.
6.	Rozwijanie sprawności manualnej; zapoznanie z właściwym sposobem kreślenia prostych liter oraz wyrazów <i>mama</i> i <i>tata</i> .	Dziecko poprawnie trzyma narzędzie do pisania. Dziecko kreśli proste litery. Dziecko potrafi napisać wyrazy <i>mama</i> i <i>tata</i> .

EWALUACJA INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ „W KRAJNIE GŁOSEK I LITER – PRZYGOTOWANIE DO NAUKI CZYTANIA I PISANIA METODĄ GLOTTODYDAKTYCZNA”

Ewaluacja polegała na kontrolowaniu rzeczywistych efektów oddziaływań w odniesieniu do efektów oczekiwanych (zaprezentowanych w tabelach w punkcie II. 3). Nauczyciel prowadzący obserwuje postępy dzieci i odnosi je do wyznaczonych programem celów i zamierzonych efektów oddziaływań. Wnikliwa obserwacja postępów dziecka przez nauczyciela stanowi podstawę do wypełnienia Kart

Ewaluacyjnych Glotto. Prowadzący zajęcia glottodydaktyczne w grupie czterolatków dokona oceny postępów każdego dziecka poprzez wypełnianie Kart Ewaluacyjnych Glotto pod koniec każdego semestru. W grupie dzieci trzyletnich Karty Ewaluacyjne Glotto należy wypełnić pod koniec roku szkolnego. Każda umiejętność podlega ocenie w czterostopniowej skali; nauczyciel określi, z jaką częstotliwością dana umiejętność występuje w toku codziennych zajęć dydaktycznych (zawsze, często, rzadko, nigdy). Taki sposób ewaluacji uzmysłowi nauczycielowi, w jakim stopniu jego oddziaływania są skuteczne i zmotywuje do ich ewentualnego zmodyfikowania.

KARTA EWALUACYJNA GLOTTO DLA TRZYLATKA

Imię i nazwisko dziecka: .....

Data ewaluacji: .....

Kartę wypełnia nauczyciel prowadzący na podstawie obserwacji.

W karcie należy zaznaczyć krzyżykiem (x) częstotliwość, z jaką dziecko przejawia daną umiejętność podczas codziennych sytuacji dydaktycznych.

Lp.	Umiejętności	zawsze	często	rzadko	nigdy
1.	Dziecko słuchowo syntetyzuje i analizuje wyrazy 2- i 3- sylabowe.				
2.	Dziecko, z wykorzystaniem rozsypanek obrazkowych sylabowych i logatomowo-fonemowych, dokonuje słuchowej syntezy:				
	– morfemowej,				
	– logatomowej,				
	– logatomowo-fonemowej				
3.	Dziecko identyfikuje niektóre litery i sylaby.				
	Dziecko potrafi porównywać litery.				
4.	Dziecko poprawnie chwytą przybory do pisania.				
5.	Dziecko wskazuje lewą i prawą stronę swego ciała oraz pokazuje lewą i prawą rękę.				

KARTA EWALUACYJNA GLOTTO DLA CZTEROLATKA

Imię i nazwisko dziecka: .....

Data pierwszej ewaluacji: .....

Data drugiej ewaluacji: .....

Kartę wypełnia nauczyciel prowadzący na podstawie obserwacji.

W karcie należy zaznaczyć krzyżykiem (x) częstotliwość, z jaką dziecko przejawia daną umiejętność podczas codziennych sytuacji dydaktycznych.

Lp.	Umiejętności	zawsze	często	rzadko	nigdy
Semestr I					
1.	Dziecko poprawnie powtarza po śladzie pojedyncze głoski.				
	Dziecko wydłuża głoski trwale w wyrazach 2- i 3-fonemowych.				
2.	Dziecko dokonuje poprawnej syntezy i analizy sylabowej wyrazów 4- i 5-sylabowych.				
	Dziecko dokonuje poprawnej syntezy i analizy sylabowej z utrudnieniami wyrazów 2-3-sylabowych.				
	Dziecko dokonuje poprawnej syntezy logotomowo-fonemowej.				
3.	Dziecko wskazuje sylaby w rozsypankach sylabowych od strony lewej do prawej.				
Semestr II					
4.	Dziecko „odczytuje” z ust głoski i proste wyrazy podawane bez udziału głosu.				
5.	Dziecko wskazuje sylaby w rozsypankach sylabowych od strony lewej do prawej.				
6.	Dziecko porównuje litery i sylaby 2-literowe.				
	Dziecko rozpoznaje litery i sylaby 2-literowe.				
	Dziecko identyfikuje litery i sylaby 2-literowe.				
7.	Dziecko poprawnie trzyma narzędzie do pisania.				
	Dziecko kreśli proste litery.				
	Dziecko potrafi napisać wyrazy <i>mama</i> i <i>tata</i> .				

Milena Wrońska
Agnieszka Mrozik

STRESZCZENIE:

Innowacja pedagogiczna „W krainie głosek i liter – przygotowanie do nauki czytania i pisania metodą glottodydaktyki”

Glottodydaktyka to metoda nauki czytania i pisania autorstwa prof. Bronisława Rocławskiego, oparta na założeniu, iż przygotowanie dzieci do nauki czytania i pisania powinno rozpoczynać się już w trzecim roku życia. Przygotowanie to polega na rozwijaniu poprzez odpowiednie zabawy i ćwiczenia analizatora słuchowego i wzrokowego. Stopniowo zabawom tym zaczyna towarzyszyć bierne poznanie liter. Dzieci poznają litery w trakcie obcowania z całym alfabetem. Od początku mają one kontakt z literami małymi, wielkimi, pisanymi i drukowanymi. W zabawach wykorzystywane są specjalne klocki do nauki czytania i pisania (klocki Logo).

Słowa kluczowe: glottodydaktyka, głoska, litera.

SUMMARY:

Glottodidactics is a method of early teaching reading and writing. The author of this method – prof. Bronisław Rocławski claims that the preparation of teaching reading and writing should begin among three-year-olds children. It consists in developing hearing and sight by selection of games and exercises appropriate for this age. Gradually and passively, children learn successive letters of the alphabet. Children learn both capital and small letters, block and script. As a method of teaching reading and writing teachers use special Lego blocks.

Key words: glottodidactics, sound, letter.

Ewa Jelonek, Małgorzata Cichoń
Dorota Messyasz, Anna Wasiak
Miejskie Przedszkole nr 23 im. Jasia i Małgosi w Częstochowie

INNOWACJA PEDAGOGICZNA „BAWIĘ I UCZĘ SIĘ Z MYSZKĄ”

W Miejskim Przedszkolu nr 23 im. „Jasia i Małgosi” w Częstochowie innowacja pedagogiczna jest sposobem na wprowadzenie nowoczesnych metod pracy, wspomagających realizację Podstawy programowej. Innowacja „Bawię i uczę się z myszką” oparta jest na programie własnym, z zakresu informatyki komputerowej. Umiejętność prawidłowego wyko-

